

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie nowego sposobu zarządzania organizacjami międzynarodowymi

(2010/C 354/07)

Sprawozdawca: **Annie VAN WEZEL**

Współsprawozdawca: **Claudio CAPPELLINI**

Na sesji plenarnej dnia 25 lutego 2009 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

nowego sposobu zarządzania organizacjami międzynarodowymi.

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 4 marca 2010 r.

Na 461. sesji plenarnej w dniach 17–18 marca 2010 r. (posiedzenie z 17 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 132 głosami – 4 osoby wstrzymały się od głosu – następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Gospodarka światowa nigdy w historii nie była tak zintegrowana jak obecnie. Ze względu na poważne kryzysy globalne w wielobiegunowym świecie konieczne staje się opracowanie nowego sposobu zarządzania i większa legitymizacja organizacji międzynarodowych. Legitymizacja ta powinna być oparta na wspólnych wartościach, normach i celach, na spójności i skuteczności oraz otwarciu na wszystkie kraje i ich obywateli. **EKES popiera aktywne włączenie się UE do opracowywania nowego sposobu zarządzania organizacjami międzynarodowymi.**

1.2 Nawet przed obecnym kryzysem istniała zgoda co do konieczności reformy organizacji międzynarodowych, organizacji powiązanych z ONZ i instytucji Bretton Woods, lecz po wybuchu kryzysu finansowego i gospodarczego proces reformy nabrał jeszcze większego rozmachu. Gdy tylko stało się oczywiste, że wpływ kryzysu finansowego jest nieodwracalny, grupa **G-20** przejęła inicjatywę, jeśli chodzi o działania zaradcze. Pomimo dobrze ocenionych wyników procesu G-20, kwestionuje się legitymizację podejmowanych przez nią decyzji. **EKES zwraca się do UE o opracowanie skutecznych powiązań pomiędzy procesem G-20 a instytucjami przedstawicielskimi ONZ oraz o wzmocnienie Rady Gospodarczo-Społecznej (ECOSOC).**

1.3 Kraje wschodzące i rozwijające się muszą odgrywać większą rolę w zarządzaniu organizacjami międzynarodowymi. **EKES popiera dalszą restrukturyzację Banku Światowego i MFW w celu zwiększenia reprezentacji tych krajów.**

1.4 Zarządzanie organizacjami międzynarodowymi powinno opierać się na Karcie Narodów Zjednoczonych oraz na Powszechnej deklaracji praw człowieka ONZ. UE jest silnym zwolennikiem współpracy wielostronnej, a EKES w pełni popiera takie podejście. **Komitet zwraca jednak uwagę, że**

klimat do krzewienia wartości multilateralizmu uległ zmianie i w związku z tym uważa, że potrzebne może być ponowne rozpatrzenie komunikatów KE dotyczących polityki UE w zakresie multilateralizmu⁽¹⁾.

1.5 Pomimo że organizacje międzynarodowe mają wyraźnie sprecyzowane cele, brakuje im skuteczności z powodu niewłaściwego monitorowania działań podejmowanych w następstwie ich decyzji oraz niewłaściwej oceny ich wpływu. UE opracowała systemy monitorowania, które stanowią wzorcowe rozwiązania i które mogłyby zostać przyjęte w skali międzynarodowej w celu monitorowania złożonych interwencji na wielu szczeblach. **EKES zachęca UE do wprowadzenia tych systemów monitorowania w organizacjach międzynarodowych.**

1.6 **EKES popiera zwiększenie kompetencji organizacji międzynarodowych w zakresie regulowania rynków finansowych na szczeblu międzynarodowym, aby nie dopuścić do kolejnego kryzysu finansowego.** EKES popiera zwiększenie regulacji na szczeblu europejskim i międzynarodowym w następujących dziedzinach: podwyższenie rezerw, /uregulowania prawne dotyczące funduszy hedgingowych, wprowadzenie ograniczeń dotyczących rajów podatkowych, zniechęcanie do przyznawania przesadnie wysokich i demoralizujących wynagrodzeń, ograniczanie ryzyka dźwigni finansowej oraz ponadnarodowa konsolidacja organów nadzorczych.

1.7 **EKES popiera wszelkie inicjatywy UE mające na celu zachęcanie organizacji międzynarodowych do współpracy i spójności działania.** EKES apeluje do UE o kontynuowanie inicjatywy kanclerz Angeli Merkel i ułatwianie formalnego dialogu pomiędzy organizacjami międzynarodowymi w celu upowszechniania współpracy opartej na programie godnej pracy MOP.

⁽¹⁾ COM(2001) 231: Budowanie efektywnego partnerstwa z Organizacją Narodów Zjednoczonych w zakresie rozwoju i spraw humanitarnych; i COM(2003)526: Unia Europejska i Organizacja Narodów Zjednoczonych – wybór multilateralizmu.

1.8 EKES z zadowoleniem przyjmuje rezolucję Parlamentu Europejskiego, w której PE apeluje o ratyfikację przez państwa członkowskie UE aktualnych konwencji MOP; ponadto EKES popiera apel Parlamentu Europejskiego do Komisji o przygotowanie zalecenia dla państw członkowskich dotyczącego ratyfikowania aktualnych konwencji MOP oraz aktywnego przyczyniania się do ich realizacji. **EKES pragnie aktywnie uczestniczyć w przygotowywaniu tego zalecenia.**

1.9 EKES docenia siłę przekonywania (tzw. *soft power*) stosowaną przez UE w strukturach zarządzania organizacjami międzynarodowymi, niemniej jest zdania, że UE powinna opracować strategię odnoszącą się do poszczególnych organizacji międzynarodowych, aby zwiększyć swój wpływ i wzmocnić pozycję. **Komitet powinien mieć możliwość przedstawienia swojego stanowiska na posiedzeniach konsultacyjnych na etapie opracowywania tych strategii.**

1.10 EKES wyraża nadzieję, że nowy traktat lizboński, nowy wysoki przedstawiciel do spraw zagranicznych oraz zacieśniona współpraca dyplomatyczna doprowadzą do wypracowania bardziej ujednoczonego stanowiska oraz lepszej pozycji UE w organizacjach międzynarodowych. **EKES zachęca UE do zachowania spójności swej polityki zewnętrznej i zgodności ze swymi celami.**

1.11 Proces kształtowania nowej struktury zarządzania nie jest szczególnie przejrzysty. Powinno się w ten proces włączyć partnerów społecznych oraz organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie. **EKES oczekuje, że UE powszechnie udostępni informacje na temat tego procesu.**

1.12 Organizacje międzynarodowe osiągają skuteczność dzięki temu, że są otwarte na konsultacje z organizacjami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie oraz ze związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców. Muszą oni być częścią przejrzystych struktur konsultacyjnych organizacji międzynarodowych oraz brać udział w ich systemie monitorowania. **EKES oczekuje, że UE (KE i państwa członkowskie) będą propagowały i ułatwiały szerzej zakrojone konsultacje z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i partnerami społecznymi w przyszłych strukturach zarządzania organizacjami międzynarodowymi.**

2. Wprowadzenie

2.1 Dyskusja na temat systemu zarządzania organizacjami międzynarodowymi nie jest nowa, ale gwałtowne rozprzestrzenianie się i dotkliwe skutki światowego kryzysu finansowego uwidoczniły słabości światowego zarządzania w zglobalizowanej gospodarce. Wykazały one coraz większy stopień **wzajemnej zależności** wszystkich krajów. Kryzys nie tylko wywołuje skutki we wszystkich gospodarkach, lecz także spowodował poważne załamanie rynku pracy, które odbiło się na milionach pracowników i przedsiębiorstw, i tak będących już w niepewnej sytuacji. Aby jak najbardziej ograniczyć negatywny wpływ tego kryzysu oraz uniknąć podobnego kryzysu w przyszłości, konieczne będzie lepsze regulowanie sektora finansowego, w którym kryzys ten miał początek. Jednak to nie wszystko, gdyż w celu stworzenia zrównoważonej gospodarki opartej na wartościach konieczne jest wypracowanie nowego, skuteczniejszego sposobu zarządzania gospodarką światową, który będzie bardziej odpowiedzialny i przejrzysty.

2.2 W niniejszej opinii nacisk położono na organizacje międzynarodowe, które zajmują się polityką społeczną, gospodarczą i finansową, z uwzględnieniem trwającego procesu

reformy tych organizacji oraz kontekstu kryzysu finansowego. Organizacje te to: ONZ, WTO, MOP, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, OECD, G-20 oraz Rada Stabilności Finansowej.

2.3 Stoimy w obliczu **poważnych kryzysów światowych**, którym można skutecznie zaradzić jedynie poprzez działania w skali światowej. Dotyczy to nie tylko wyzwań związanych z obecnym kryzysem finansowym i gospodarczym, lecz także kryzysu związanego z żywnością, wodą i energią, wzrostu ubóstwa, a także problemów ochrony środowiska, w tym skutków zmian klimatu, bezpieczeństwa oraz nasilenia się ruchów migracyjnych.

2.4 Globalizacja zmieniła naturę stosunków gospodarczych i musi to znaleźć odzwierciedlenie w strukturze zarządzania gospodarką światową. Układ sił się zmienia – kraje BRIC (Brazylia, Rosja, Indie, Chiny) stają się coraz ważniejszą siłą gospodarczą, polityczną i strategiczną. Odchodzimy od modelu świata dwubiegunowego (okres zimnej wojny), a następnie jednobiegunowego (dominacja Stanów Zjednoczonych) i zmierzamy w kierunku **świata wielobiegunowego**. Kraje wschodzące i rozwijające się muszą znaleźć swe miejsce w instytucjach, które wchodzi w skład nowego, globalnego modelu zarządzania.

2.5 Wyzwaniami tymi zająć się mogą jedynie instytucje mające odpowiednią **legitymizację**. Nowa struktura zarządzania uzyska taką legitymizację jedynie wtedy, gdy prowadzone polityki będą **spójne, skutecznie** realizowane i będą **obejmować** wszystkie narody i ich społeczeństwa.

2.6 W ostatnich latach podjęto kilka inicjatyw w celu dokonania przeglądu światowego systemu zarządzania organizacjami międzynarodowymi oraz w celu zreformowania ONZ. Poczyniono postępy w podejściu polegającym na zintegrowaniu interwencji ONZ (tzw. „One UN”), przy czym motorem tych zmian był koordynator-rezydent ONZ. W 2009 r. Rada Dyrektorów Generalnych ONZ ogłosiła dziewięć inicjatyw, które zostaną podjęte wspólnie przez organizacje ONZ i instytucje Bretton Woods. W ramach poszukiwania nowej architektury zarządzania gospodarką światową proponuje się wzmocnienie roli i kompetencji Ecosoc. Od wybuchu kryzysu finansowego i gospodarczego proces reformy nabrał rozmachu, a roli przewodniej podjęły się w nim państwa G-20.

2.7 W dniach 24 i 25 września 2009 r. w Pittsburghu w Stanach Zjednoczonych przywódcy krajów G-20 podjęli decyzje, które istotnie zmieniają zarządzanie organizacjami międzynarodowymi. Postanowili, że G-20 będzie ich głównym forum międzynarodowej współpracy gospodarczej. Ponadto podjęli decyzję, że będą kontynuować wysiłki mające na celu regulację rynków finansowych oraz umieszczenie miejsc pracy dobrej jakości w centrum planów naprawy gospodarczej. Zobowiązali się także do ustanowienia ram dla silnego, trwałego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego, za pomocą których podjęli się sformułowania wspólnych średnioterminowych celów swych strategii makroekonomicznych, fiskalnych i handlowych, które będą spójne z trwałym i zrównoważonym wzrostem gospodarki światowej. Udzielili MFW upoważnienia do wspomaganie ich w ocenie prowadzonych strategii w celu ułatwienia dialogu. Przez powyższe działania przywódcy państw grupy G-20 istotnie zwiększyli rolę MFW, która już wcześniej wzrosła dzięki dodatkowym funduszom w wysokości 500 mld USD. Ponownie potwierdzono kompetencje Banku Światowego w zakresie ograniczania

ubóstwa kwotą dodatkowych pożyczek (100 mld USD) oraz poprzez szczególne skoncentrowanie się na zapewnieniu żywności i bezpieczeństwa energetycznego społeczeństwom ubogim. Przywódcy grupy G-20 spotkają się ponownie w czerwcu 2010 r. w Kanadzie, w listopadzie 2010 r. w Korei oraz w 2011 r. we Francji.

2.8 Przywódcy G-20 zobowiązali się zmodernizować strukturę współpracy gospodarczej. Prawo do głosu gospodarek wschodzących w MFW zwiększy się o 5 % kosztem mniejszych i nadmiernie reprezentowanych gospodarek. Zwrócono się także do Banku Światowego o przegląd sposobu reprezentacji gospodarek wschodzących w jej strukturze decyzyjnej.

2.9 Jednak pomimo stosunkowo dobrze przyjętych wyników posiedzeń G-20 kwestionuje się **legitymizację** przywództwa grupy. Z debaty wyłączone są najuboższe kraje świata. Program prac G-20 nie jest oparty na uzgodnionej polityce i nie wszystkie odnośne organizacje międzynarodowe są aktywnie zaangażowane w te prace. W ONZ utrzymują się poważne obawy, że jej rola się zmniejsza, zwłaszcza w kwestiach społeczno-gospodarczych. Należy ponownie znaleźć równowagę pomiędzy nową rolą G-20, ONZ i jej agencjami oraz instytucjami Bretton Woods. Oczekuje się, że powstaną nowe inicjatywy i pomysły, a kontakty gospodarcze i polityczne będą ulegać ciągłym i dynamicznym zmianom.

2.10 Kraje G-20 muszą opracować skuteczne powiązania z procesami przedstawicielskimi w ONZ, tak aby w nowej, integracyjnej strukturze globalnej – do której dołączy nowo utworzona Rada Bezpieczeństwa Gospodarczego i Społecznego ONZ, dalece zreformowana Ecosoc o większych uprawnieniach decyzyjnych, czy też Światowa Rada Gospodarcza⁽²⁾ – uwzględniano interesy wszystkich krajów na świecie. UE musi znaleźć swoje miejsce w ramach wszystkich tych zmian; niektórzy obserwatorzy obawiają się, że zmieniająca się równowaga sił zaszkodzi europejskim wpływom na scenie międzynarodowej.

2.11 W procesie tym nie poświęca się wystarczającej uwagi roli społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych. EKES zaleca, by państwa G-20 przyznały formalną funkcję organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i partnerom społecznym, i zachęca ministrów pracy z krajów G-20 do włączenia do swych prac instytucji reprezentujących partnerów społecznych na szczeblu międzynarodowym. Chociaż niektóre organizacje międzynarodowe nadają partnerom społecznym i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego status konsultantów, ogólnie mówiąc, proces nie jest wystarczająco przejrzysty i powinno się przewidzieć bardziej aktywny udział organizacji przedstawicielskich, takich jak EKES i rady społeczno-gospodarcze.

3. Nowy sposób zarządzania: zasady

3.1 Każdy nowy sposób zarządzania organizacjami międzynarodowymi powinien opierać się na **zasadach i wartościach**

(²) Zgodnie z zaleceniem komisji ekspertów pod przewodnictwem prof. Josepha Stiglitz'a sprawującego funkcję doradcy na konferencji ONZ w sprawie światowego kryzysu finansowego i gospodarczego oraz jego wpływu na rozwój, czerwiec 2009 r. Komisja pod przewodnictwem Stiglitz'a zaleciła również utworzenie panelu ekspertów pełniących funkcję doradcą w Radzie.

ONZ. Chociaż wszystkie organizacje międzynarodowe mogą mieć własne struktury zarządzania, to całość ich działań powinna być zgodna z Kartą Narodów Zjednoczonych i opierać się na podstawowych prawach człowieka, prawie do godności ludzkiej oraz równouprawnieniu kobiet i mężczyzn. Powinny one działać zgodnie z zasadą sprawiedliwości oraz z poszanowaniem traktatów i norm międzynarodowych. Powinny propagować postęp społeczny, wyższy standard życia, w warunkach większej wolności. Nowa struktura zarządzania organizacjami międzynarodowymi musi propagować zrównoważony rozwój oraz integrację społeczną, musi również skutecznie reagować na największe problemy globalne.

3.2 Wartości zawarte w Karcie Narodów Zjednoczonych oraz w Powszechnej deklaracji praw człowieka ONZ są również wartościami wyznawanymi przez Unię Europejską. UE jest oparta na zasadzie wolności, godności, dialogu, stabilności i poszanowania umów międzynarodowych. UE jest zdeklarowanym propagatorem koncepcji multilateralizmu oraz zwolennikiem ONZ i jej traktatów. EKES popiera takie stanowisko. **Niemniej EKES odnotowuje, że zmienił się kontekst, w którym krzewiono wartości multilateralizmu, i uważa, że konieczne jest poddanie przeglądowi komunikatów KE dotyczących polityki multilateralizmu UE:** „Budowanie skutecznego partnerstwa z ONZ w dziedzinie rozwoju i pomocy humanitarnej” [COM(2001) 231] oraz „Unia Europejska i Organizacja Narodów Zjednoczonych: wybór multilateralizmu” [COM(2003) 526].

3.3 Nowa struktura zarządzania gospodarką światową powinna opierać się na Międzynarodowym pakcie praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych i koncentrować się na rozwiązywaniu pilnych problemów społecznych, jak bezrobocie, ubóstwo, bezpieczeństwo zaopatrzenia w żywność oraz narastające nierówności. Powinna ona przyczyniać się do sprawiedliwości społecznej i większej sprawiedliwości na świecie. Powinna również odgrywać większą rolę w upowszechnianiu gospodarki ekologicznej i chronić dobra publiczne, takie jak czysta woda i powietrze oraz różnorodność biologiczna, a także działać na rzecz ograniczenia emisji CO₂.

4. Nowy sposób zarządzania: rozszerzona współpraca, większa spójność i skuteczność

4.1 EKES apeluje do Komisji Europejskiej oraz do innych instytucji europejskich o aktywne upowszechnianie nowego sposobu zarządzania organizacjami międzynarodowymi, mającego na celu zwiększanie ich **spójności i skuteczności** w przyczynianiu się do zrównoważonego rozwoju, jak też zapewnianie godnej pracy i zrównoważonych przedsiębiorstw.

4.2 Organizacje międzynarodowe, a szczególnie ONZ i jej agencje, mają co prawda wyraźnie określone cele, ale często brakuje im **skuteczności**. Nawet jeśli cele zostały sformalizowane w traktatach i normach międzynarodowych, ich realizacja jest często niewłaściwa i brakuje skutecznego systemu oceny wpływu. Nowy sposób zarządzania organizacjami międzynarodowymi powinien bardziej skupiać się na egzekwowaniu decyzji i działaniach następczych.

4.3 Monitorowanie staje się istotnym narzędziem, które służy zagwarantowaniu spójności realizacji polityki oraz dostarcza kadry zarządzającej i decydom odpowiednich wskazówek na temat tego, w jaki sposób należy skoncentrować się na obszarach będących przedmiotem ich największej troski. Monitorowanie pozwala również na wczesne ostrzeżenie, dzięki czemu możliwa jest odpowiednia interwencja na czas. EKES proponuje wykorzystanie i rozwinięcie tego podejścia zgodnie z potrzebami organizacji międzynarodowych na szerszą i bardziej skoordynowaną międzynarodową skalę, ponieważ pozytywne doświadczenia europejskie w monitorowaniu złożonych interwencji na wielu szczeblach zwiększyły zdolność władz publicznych, ekspertów oraz sektora prywatnego do wspólnego zarządzania.

4.4 Organizacje międzynarodowe mogą być bardziej skuteczne, jeśli będą wzajemnie popierały swoje cele. Niektóre organizacje międzynarodowe dysponują mechanizmami skarg i wiążących rozstrzygnięć arbitrażowych (WTO), inne mają dobrze rozwinięte mechanizmy nadzorcze, ale bez kompetencji w zakresie egzekwowania prawa (MOP). Kierunki polityki organizacji międzynarodowych nie mogą być sprzeczne i dopiero wtedy, gdy organizacje ONZ, międzynarodowe instytucje finansowe i UE będą wzajemnie propagować swoje normy – równość płci, zrównoważony rozwój, godną pracę i liberalizację handlu – możliwe będzie osiągnięcie celów którejkolwiek z tych organizacji i instytucji.

4.5 Zarządzanie instytucjami finansowymi, takimi jak **MFW, Bank Światowy oraz Rada Stabilności Finansowej**, było głównym punktem debaty poświęconej międzynarodowemu zarządzaniu gospodarką światową. Potrzeba regulacji rynków finansowych oraz zapewnienia ich większej przejrzystości jest wyjątkowo pilna i nie jest już możliwe podejmowanie odpowiednich działań jedynie na szczeblu krajowym. EKES popiera bezstronne zwiększenie kompetencji organizacji międzynarodowych w zakresie regulowania rynków finansowych na szczeblu międzynarodowym, bez stwarzania zbyt restrykcyjnego, dusznego i biurokratyzowanego klimatu, dzięki czemu będą one mogły skuteczniej przeciwdziałać przyszłym kryzysom. EKES popiera zwiększenie regulacji na szczeblu europejskim i międzynarodowym między innymi w następujących dziedzinach: podwyższenie rezerw, regulowanie funduszy hedgingowych, otwieranie rajów podatkowych, zniechęcanie do przyznawania przesadnie wysokiego i demoralizującego wynagrodzenia, ograniczanie ryzyka dźwigni finansowej oraz ponadnarodowa konsolidacja organów nadzorczych.

4.6 Konieczne jest rozszerzenie współpracy międzynarodowej, aby zniwelować wpływ kryzysu finansowego na gospodarkę realną. Bezpieczna gospodarka światowa wymaga pogłębionej regulacji w większym stopniu opartej na wartościach. Z istotną inicjatywą wystąpiła w tym zakresie kanclerz Niemiec Angela Merkel. Na posiedzeniu WTO, Banku Światowego, MFW, MOP i OECD na początku 2009 r. kanclerz Merkel zaproponowała kartę zrównoważonego gospodarowania⁽³⁾, która stanowiłaby podstawę **spójnej polityki prowadzącej do osiągnięcia wspólnych celów**, przy czym każda z organizacji działałaby w ramach własnych uprawnień. Na podstawie tej karty przywódcy G-20 ogłosili w Pittsburghu

„Podstawowe wartości na rzecz zrównoważonej działalności gospodarczej”, w którym to dokumencie sformułowali swoje zobowiązania wobec poszczególnych zainteresowanych stron – konsumentów, pracowników, inwestorów i przedsiębiorców – w celu zwiększenia dobrobytu obywateli za pomocą spójnych strategii gospodarczych, społecznych i środowiskowych. OECD opracowała „światową normę na XXI wiek” w oparciu o istniejące normy OECD dotyczące ładu korporacyjnego, przedsiębiorstw wielonarodowych, zwalczania korupcji i współpracy podatkowej⁽⁴⁾. Komisja pod przewodnictwem Stiglitz'a zaleca zdecydowane środki w celu przeciwdziałania spadającemu popytowi, tworzenia miejsc pracy i osiągania milenijnych celów rozwoju. **EKES zaleca UE i państwom członkowskim poparcie powyższych inicjatyw.**

4.7 Szczególną rolę w nowej strukturze zarządzania ma odgrywać **MOP**. Podstawowe normy pracy oraz koncepcja godnej pracy i zrównoważonej przedsiębiorczości wytyczają kierunek działań w zakresie zwalczania kryzysu na rynku pracy. Na 98. konferencji w czerwcu 2009 r. trzy organy MOP uzgodniły globalny pakt na rzecz miejsc pracy, będący pakietem środków służących odwróceniu spadkowej tendencji w dziedzinie zatrudnienia i wzrostu gospodarczego. EKES wzywa UE do zdecydowanego dążenia do formalnego dialogu pomiędzy organizacjami międzynarodowymi, opartego na programie godnej pracy MOP i dotyczącego zatrudnienia, rozwoju przedsiębiorczości, ochrony socjalnej, humanitarnych warunków pracy, zdrowych stosunków pracy oraz praw w miejscu pracy.

4.8 Aby uzyskać większą spójność, Komitet radzi UE, by propagowała zarówno wewnątrz, jak i zewnątrz ratyfikację aktualnych konwencji MOP oraz realizację programu godnej pracy. Komitet wzywa szczególnie do ratyfikacji i wdrażania konwencji najbardziej powiązanych z programem godnej pracy, w tym konwencji o bezpieczeństwie i higienie pracy, konwencji o zabezpieczeniu społecznym oraz konwencji 94 dotyczącej postanowień o pracy w umowach zawieranych przez władze publiczne. Przepisy UE nie zwalniają państw członkowskich ze spoczywających na nich obowiązków na mocy ratyfikowanych konwencji MOP. EKES popiera zawarty w rezolucji z dnia 26 listopada 2009 r. apel Parlamentu Europejskiego do Komisji o opracowanie zalecenia skierowanego do państw członkowskich dotyczącego ratyfikowania aktualnych konwencji MOP oraz aktywnego przyczyniania się do ich realizacji. W następstwie opinii EKES-u w sprawie społecznego wymiaru globalizacji⁽⁵⁾ oraz w sprawie upowszechniania godnej pracy dla wszystkich⁽⁶⁾ **EKES pragnie aktywnie uczestniczyć w przygotowywaniu tego zalecenia.**

4.9 Ponadto EKES popiera wszelkie inicjatywy UE mające na celu zachęcanie organizacji międzynarodowych do współpracy w określonych kwestiach. Dobrym przykładem jest współpraca pomiędzy WTO a MOP w dziedzinie zatrudnienia, współpraca w dziedzinie zabezpieczenia społecznego pomiędzy Bankiem Światowym a MOP, współpraca w zakresie wdrażania podstawowych norm pracy pomiędzy Bankiem Światowym a MFWE. Zatrudnienie osób młodych, mikrofinansowanie oraz zabezpieczenie społeczne to najważniejsze kwestie.

⁽³⁾ Wspólny komunikat prasowy kanclerz Angeli Merkel, 5 lutego 2009 r., Berlin.

⁽⁴⁾ Angel Gurría, sekretarz generalny OECD, Rzym, 12 maja 2009 r.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 234 z 22.9.2005, s. 41.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 93 z 27.4.2007, s. 38.

5. Nowy sposób zarządzania: szersze uwzględnienie interesów krajów rozwijających się

5.1 Kraje rozwijające się i kraje o gospodarkach wschodzących muszą odgrywać większą rolę w nowych strukturach globalnego zarządzania, które zostaną przyjęte przez organizacje międzynarodowe. Jednak ich integracja musi opierać się na przepisach ONZ oraz na przestrzeganiu praw człowieka. Cel, jakim jest zapewnienie godnej pracy oraz wdrażanie podstawowych norm pracy MOP w krajach o gospodarkach wschodzących i krajach rozwijających się, powinien być wyznacznikiem polityki organizacji międzynarodowych. Bank Światowy i MFW muszą dalej się restrukturyzować, aby zwiększyć reprezentację i znaczenie krajów uboższych w ich instytucjach i procesach.

5.2 Należy koniecznie pomagać krajom rozwijającym się, aby ułatwić im efektywny udział w procesie decyzyjnym WTO. Muszą być one przygotowane do bardziej aktywnego udziału w negocjacjach handlowych i należy je zachęcać do poszerzania wiedzy w kwestiach handlowych oraz rozwijania możliwości i kompetencji technicznych w dziedzinie integracji rynkowej. Kraje rozwijające się muszą zajmować uprawnioną pozycję polityczną w negocjacjach handlowych.

5.3 W marcu 2009 r. MFW sporządził analizę stopnia narażenia krajów o niskim dochodzie na szkodliwe skutki światowego kryzysu finansowego oraz następującej w jego wyniku recesji (7). Według szacunków MOP ponad 200 mln ludzi, z których większość żyje w krajach rozwijających się lub krajach o gospodarkach wschodzących, może popaść w skrajne ubóstwo. Liczba tzw. ubogich pracujących, czyli osób, które zarabiają poniżej 2 USD dziennie, może wzrosnąć do 1,4 mld, co zniweczy postęp w dziedzinie ograniczania ubóstwa na świecie osiągnięty w ciągu minionej dekady. Wzrost ubóstwa najbardziej dotknie kobiety, zważywszy że 60 % osób ubogich na świecie stanowią kobiety. W tych okolicznościach należy podjąć dodatkowe wysiłki, aby osiągnąć milenijne cele rozwoju. **EKES wzywa UE do zdecydowanego wcielenia w życie zobowiązania do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju.**

6. Jaką rolę może odgrywać UE w upowszechnianiu nowego sposobu zarządzania różnymi organizacjami międzynarodowymi?

6.1 UE ma szczególną rolę do odegrania na arenie międzynarodowej. Unia Europejska jest najważniejszym eksporterem na świecie, najważniejszą darczyńcą na rzecz krajów rozwijających się oraz światowym rynkiem odniesienia. Pomimo tego niektóre badania wskazują, że UE traci swoją pozycję w ONZ (8). UE otrzymuje mniejsze poparcie dla swoich rezolucji dotyczących praw człowieka na forum Zgromadzenia Ogólnego niż dziesięć lat temu z powodu większego wpływu

krajów, które sprzeciwiają się ingerowaniu w „sprawy wewnętrzne”, jak Chiny czy Rosja (9).

6.2 UE gra o dużą stawkę w systemie globalnego zarządzania. Unijny model społecznej gospodarki rynkowej jest unikalny i okazał się on szczególnie pomocny w rozwiązywaniu złożonych problemów, jakie niesie za sobą obecny kryzys gospodarczy. UE i jej instytucje muszą podjąć działania zmierzające do zabezpieczenia swych interesów oraz upowszechniania wyznawanych przez siebie wartości.

6.3 UE jest na różne sposoby reprezentowana we wszystkich organizacjach międzynarodowych zajmujących się zarządzaniem gospodarką światową: państwa członkowskie zasiadają w zarządach tych organizacji, UE koordynuje politykę państw członkowskich w tych organizacjach, UE jest reprezentowana przez państwo członkowskie sprawujące prezydencję lub też KE ma status bezpośredniej reprezentacji UE. W większości organizacji międzynarodowych UE ma jedynie status obserwatora (wyjątkami są WTO i FAO) i polega na swojej sile przekonywania w celu wywierania wpływu. Chociaż wspomniana siła przekonywania oraz unijna sieć dobrej woli mogą być skuteczne, UE powinna czynnie ubiegać się o formalną pozycję tam, gdzie to możliwe. **UE powinna opracować strategię odnoszącą się do poszczególnych organizacji międzynarodowych, aby zwiększyć swój wpływ i wzmocnić pozycję, mając na względzie upowszechnianie skuteczniejszego i sprawiedliwego sposobu zarządzania tymi organizacjami.**

6.4 UE jest reprezentowana na forum MFW przez różnych rzeczników (przewodniczący EURIMF, EBC, przewodniczący eurogrupy, minister finansów kraju sprawującego prezydencję Rady), a rozbieżności pomiędzy państwami członkowskimi dotyczące kwestii finansowych i rozwojowych nie pozwalają Unii na mówienie jednym głosem. Choć w kwestiach handlowych KE ma upoważnienie do wypowiedzania się w imieniu Unii Europejskiej, to w innych kwestiach finansowych czy gospodarczych nawet tych szesnaście państw członkowskich UE, które mają wspólną walutę i które przekazały część swych kompetencji EBC, nie zawsze przyjmuje jednolite stanowisko. Z uwagi na wzrost znaczenia instytucji Bretton Woods, w szczególności MFW, EKES apeluje do UE i jej instytucji, by poprawiły swoją koordynację zarządzania tymi instytucjami. Kraje UE mają łącznie 32 % głosów w MFW (dla porównania Stany Zjednoczone mają 17 % głosów). Utratę wpływu mniejszych państw członkowskich UE na rzecz gospodarek wschodzących można zrekompensować poprzez lepszą koordynację polityki UE.

6.5 EKES apeluje do UE o zachęcenie MFW do upowszechniania kierunków polityki, które **zapewniają dostęp do kredytów** i finansowania, szczególnie MŚP i rolnikom, ponieważ we wszystkich gospodarkach krajowych sektory te odgrywają podstawową rolę oraz generują najwięcej miejsc pracy. EKES zwraca się również o to, by UE wezwała międzynarodowe instytucje finansowe do udostępnienia funduszy krajom rozwijającym się, aby wdrażały środki antycykliczne i jednocześnie **powstrzymały się od warunkowych ograniczeń procyklicznych.**

(7) MFW, „The Implications of the Global Financial Crisis for Low-Income Countries”, marzec 2009 r.

(8) Richard Gowan, Franziska Brantner: „A global Force for Human Rights? An audit of European Power at the UN”, Europejska Rada Stosunków Międzynarodowych, wrzesień 2008 r., www.ecfr.eu

(9) Dz.U. C 182 z 4.8.2009, s. 13.

6.6 Od 2000 r. UE znacznie zwiększyła swój wkład finansowy do Banku Światowego (241 mln EUR w 2008 r.). EKES uznaje znaczenie Banku Światowego dla wyeliminowania ubóstwa i zaleca, by UE zachęcała go do przyjęcia polityki rozwoju gospodarczego, która obejmowałaby godną pracę, a także dostęp do opieki zdrowotnej, edukacji i innych dóbr publicznych. **EKES wzywa ponadto UE do poparcia Banku Światowego w finansowaniu planów naprawy gospodarczej** dla krajów dotkniętych przez obecny kryzys finansowy i gospodarczy, które skupiłyby się na wspieraniu zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości, tworzenia miejsc pracy, inwestycji publicznych, aktywnej polityki rynku pracy, obejmowania podstawowymi zabezpieczeniami społecznymi wszystkich obywateli, dodatkowych sieci bezpieczeństwa na rzecz najsłabszych grup oraz inwestycji w gospodarkę ekologiczną.

6.7 Na mocy nowego traktatu lizbońskiego Parlamentowi Europejskiemu przyznano kompetencje umożliwiające współdecydowanie w sprawach polityki handlowej. Dzięki temu EKES będzie miał nowe możliwości pogłębienia swej współpracy w dziedzinie handlu z Parlamentem i Komisją. EKES przygotował kilka istotnych opinii na temat handlu oraz konieczności zapewnienia spójności polityk handlowych z politykami społecznymi i środowiskowymi UE ⁽¹⁰⁾.

6.8 UE poświęca wiele czasu na koordynację swoich poglądów i stanowisk w organizacjach międzynarodowych, a zatem mniej czasu i energii pozostaje na zdobywanie poparcia dla tych stanowisk wśród innych członków organizacji międzynarodowych. Jednym z ostatnich pozytywnych wyjątków jest Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą popierać wspólne stanowisko. EKES odnotowuje, że w głosowaniu państw członkowskich UE obserwuje się zbieżność, i zachęca UE, by była gotowa przemawiać jednym głosem i zapobiegać w ten sposób utracie swego wpływu w przypadku, gdy państwa członkowskie nie mogą osiągnąć zgody. Można mieć nadzieję, że traktat lizboński przyczyni się do poprawy sytuacji w tym zakresie. Przyjęcie nowego traktatu, nowy urząd wysokiego przedstawiciela oraz ściślejsza współpraca dyplomatyczna stanowią okazję do wzmocnienia międzynarodowej pozycji UE.

6.9 Lepsze zarządzanie organizacjami międzynarodowymi, charakteryzujące się większą spójnością i zarazem bardziej efektywne, należy przede wszystkim praktykować na gruncie unijnym. Kierunki polityki UE w ONZ i agencjach wyspecjalizowanych ONZ, a także w grupie G-20 i instytucjach Bretton Woods powinny podlegać tym samym zasadom i upowszechniać te same cele w ramach mandatu i struktury poszczególnych organizacji. Aby opracować spójną politykę w organizacjach międzynarodowych, potrzeba znacznie więcej wysiłku. Pozytywnym przykładem jest polityka UE w zakresie spójności na rzecz rozwoju. EKES odnosi się także do spójności polityki wewnętrznej i zewnętrznej w strategii lizbońskiej ⁽¹¹⁾.

7. Szersze konsultacje i większe zaangażowanie partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego

7.1 Udział partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego jest warunkiem wstępnym ochrony i propagowania wartości, które mają podstawowe znaczenie dla organizacji międzynarodowych. Zarządzanie organizacjami międzynarodowymi ma istotne przełożenie na interesy społeczeństwa obywatelskiego. Niedawny kryzys uwidocznił, że społeczeństwo obywatelskie, czyli podatnicy, pracownicy, konsumenci, osoby oszczędzające, właściciele domów i przedsiębiorcy płacą wysoką cenę za niewystarczające i nieskuteczne globalne zarządzanie.

7.2 Nowa struktura zarządzania kształtuje się podczas posiedzeń dyplomatycznych wysokiego szczebla. Proces ten nie jest szczególnie przejrzysty. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i partnerzy społeczni mają bardzo ograniczony dostęp do informacji na temat tego procesu, a tym bardziej do procesu podejmowania decyzji. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i związki zawodowe próbują zmobilizować opinię publiczną i lobbować rządy, aby udzielały one informacji na temat swoich koncepcji przyszłej struktury zarządzania gospodarką światową. Prowadzone są konsultacje z niektórymi kręgami przedsiębiorczości, natomiast inne są pomijane. Głos organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych powinien być w większym stopniu uwzględniany w procesie kształtowania unijnej polityki wobec organizacji międzynarodowych.

7.3 Na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym istnieje szereg wzorcowych przykładów zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w zarządzanie organizacjami międzynarodowymi. Na szczeblu międzynarodowym szczególnie widoczny jest przykład MOP. Przedstawiciele pracodawców i pracowników uczestniczą na równi z rządami w pracach wszystkich instytucji MOP, czy to w zakresie zarządzania, podejmowania decyzji, wyznaczania norm czy też monitorowania. Komitet Doradczy Biznesu i Przemysłu (BIAC) oraz Komitet Doradczy Związków Zawodowych (TUAC) przy OECD to również dobre przykłady zinstytucjonalizowanych konsultacji z partnerami społecznymi. Wszystkie inne organizacje międzynarodowe w mniejszym stopniu angażują się w konsultacje z partnerami społecznymi i innymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, na przykład organizacje pozarządowe mają status doradczy w ONZ, lecz żadnego w G-20. Do skutecznego zarządzania organizacjami międzynarodowymi przyczyni się przejrzyste zinstytucjonalizowanie zaangażowania organizacji reprezentujących społeczeństwo obywatelskie i partnerów społecznych. Skuteczność organizacji międzynarodowych może się również zwiększyć, jeżeli do ich mechanizmów monitorowania i systemów wczesnego ostrzegania włączone zostaną organizacje społeczeństwa obywatelskiego i partnerzy społeczni.

7.4 EKES oczekuje, że UE włączy organizacje społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych w proces opracowywania swoich kierunków polityki i stanowisk dotyczących nowego sposobu zarządzania organizacjami międzynarodowymi. Komitet oczekuje również, że UE będzie propagować na forum organizacji międzynarodowych koncepcję ich otwarcia na konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim i

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 82.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 41.

partnerami społecznymi podczas dyskusji nad ich strukturami zarządzania. **Wartościowy proces konsultacji zakłada przejrzystość i łatwy dostęp do dokumentów w ramach czasowych umożliwiających rozważenie i uwzględnienie poglądów zainteresowanych stron.**

7.5 **EKES oczekuje, że UE (KE i państwa członkowskie) będą wspierać i ułatwiać konsultacje z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i partnerami społecznymi w przyszłym zarządzaniu organizacjami międzynarodowymi.**

Bruksela, 17 marca 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI
